

Finkelhor, D., ORMROD, R., TURNER, H., & HAMBY, S.L. (2005). 'The Victimization of Children and Youth: A Comprehensive, National Survey', *Child Maltreatment*, 10 (1), 5-25.

GREEN, S. (2007). 'Crime, victimisation and vulnerability'. In Walklate, S. (Ed.), *Handbook of Victims and Victimology*, Portland: Willan Publishing, 91-117.

Mead, G.H. (1950). *Mind, self and society*. Chicago: The University of Chicago Press.

VYNCKIER, G. (2012). *De ervaring, beleving en coping van mid-adolescente slachtoffers van vermogens- en geweldsdelicten*, Den Haag: Boom Lemma Uitgevers (in press).

WITTEBROOD, K. (2006). *Slachtoffers van criminaliteit: Feiten en achtergronden*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

WOOD, M. (2005). *The victimisation of young people: findings from the Crime and Justice Survey 2003*. London: Home Office.

* Promotor: Prof. dr. Paul Ponsaers (Onderzoeksgroep Sociale VeiligheidsAnalyse, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Universiteit Gent).

1 Resultaten toelichten in een rubriektekst betekent selecteren en kort door de bocht gaan. Ik verwijs de geïnteresseerde lezer dan ook graag door naar het proefschrift (Vynckier, 2012).

PENOLOGIE EN VICTIMOLOGIE / PENOLOGY AND VICTIMOLOGY (2)

Nationaal Forum voor slachtofferbeleid: een externe evaluatie

Birgit Vanderstraeten^a, Anne Lemonne^a en
Valentine Mahieu^a

^a Doctoraatsstudente, Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC), KU Leuven (Corresp.: Birgit.Vanderstraeten@law.kuleuven.be)

^b Onderzoekster, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Brussel.

^c Onderzoekster, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Brussel.

De oprichting van het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid werd in 1993 via een motie in het parlement goedgekeurd. De oprichting maakte deel uit van een meer algemene bezorgdheid voor slachtoffers. Het Forum brengt verschillende actoren uit verschillende horizonten samen met het oog op een coherent nationaal (federaal) slachtofferbeleid. Vertegenwoordigers van de FOD Justitie, FOD Binnenlandse Zaken en FOD Werk (Gelijke Kansen), samen met vertegenwoordigers van hun administraties, ontmoeten ongeveer zes maal per jaar vertegenwoordigers van de politie, het openbaar ministerie en slachtofferhulp, alsook experts en vertegenwoordigers van slachtofferassociaties, zoals Ouders van Verongelukte Kinderen.

Op een studiedag naar aanleiding van de 15de verjaardag van het Forum werden de activiteiten en de functionering van het Forum bediscussieerd. In de nasleep hiervan werd het idee van een externe evaluatie besproken. Vervolgens werd het Nationaal In-

stituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) door de minister van Justitie gevraagd om deze evaluatie uit te voeren. Verscheidene onderzoeksmethoden werden hiervoor aangewend: (1) alle leden van het Forum werden via semi-gestructureerde interviews bevraagd over de doelstellingen, de activiteiten en de functionering van het Forum, (2) een documentenanalyse van de notulen van alle plenaire vergaderingen tussen 1994 en 2010 werd gerealiseerd en (3) twee plenaire vergaderingen werden geobserveerd. Deze technieken werden gebruikt om volgende vragen te beantwoorden: (a) 'wat doet het Forum?' en 'wat zou het Forum moeten doen?'; (b) 'hoe gaat het Forum te werk?' en 'hoe moet het in de toekomst te werk gaan?'; (c) 'welk effect heeft het Forum momenteel?' en 'welk effect zou het moeten hebben?'. In de volgende alinea's worden de resultaten op een zeer beknopte manier voorgesteld.

De realisatie van het beoogde coherente slachtofferbeleid werd enigszins bemoeilijkt gezien de beperkte omzetting van algemene intenties in concrete initiële doelstellingen. Bovendien werden na verloop van tijd andere doelstellingen, op een informele manier, toegevoegd. Dit zorgt onder de leden van het Nationaal Forum voor verwarring, wat tevens blijkt uit de zeer uiteenlopende activiteiten die ondernomen worden om de doelstellingen te bereiken. Zo wordt, bij wijze van voorbeeld, veel tijd gestoken in de zichtbaarheid van het Forum door de creatie van een website, van brochures, van dvd's; terwijl sommige leden van mening zijn

dat het Forum zich, eerst en vooral, moet richten op het beleid zelf.

Een aantal organisatorische zaken belemmeren een optimale functionering. Het gebrek aan institutionele verankering en het tekort aan personeel en budget houden in dat het Forum een beroep doet op het vrijwillig engagement van haar leden, bovenop de normale dagtaak. Tegelijk werknemer zijn van een organisatie én lid zijn van het Forum zorgt in enkele gevallen ook voor belangenconflicten. Niet het minst bij de vertegenwoordiger van de FOD Justitie, die een advies vraagt aan het Forum terwijl hij deel uitmaakt van de groep die het advies opstelt. Hoewel het samenkomen van diverse actoren met verschillende expertise en uiteenlopende werkmethoden de vergaderingen er niet makkelijker op maakt, wordt deze diversiteit niettemin als een grote rijkdom beschouwd door ieder lid van het Forum. Deze rijkdom zou optimaal benut kunnen worden mits het inlassen van een huishoudelijk reglement en het opstellen van enkele procedures om de vergaderingen te stroomlijnen.

De onduidelijkheden op vlak van doelstellingen, activiteiten en organisatie maken dat het Forum momenteel slechts een kleine voetafdruk op de buitenwereld heeft. Banden met de politiek en de wetgevende macht dienen aangehaald te worden opdat het Forum, naast de andere invloedhebbende overlegorganen, een effect tweeweg kan brengen op het slachtofferbeleid. Voorts willen de leden ook een betere aansluiting bij de arrondissementale raden voor slachtofferbeleid (varianten van het Forum op arrondissementeel niveau) opdat problemen van het terrein hun weg naar de beleidsmakers op nationaal niveau kunnen vinden.

Om de evaluatie theoretisch te onderbouwen, wenden we ons tot de theoretische kaders van KNOEPFEL, LARRUE en VARONE (2006) en Lascoumes (1998). Volgens KNOEPFEL en collegae (2006) bestaat een publiek beleid uit een cirkel met verschillende stappen. Vooreerst moet een sociaal probleem op de politieke agenda gezet worden, en aldus vertaald worden in een politiek probleem. Hiermee wordt ook meteen vastgesteld tot wie het beleid zich richt (doelgroep) en wie de uiteindelijke begunstigden vormen. Een tweede stap betreft het opstellen van een politiek-administratief programma dat de doelstellingen, activiteiten en organisatie uitstippelt. Vervolgens wordt dit programma geïmplementeerd

met behulp van actieplannen die de prioriteiten definiëren. Daarna vindt een evaluatie plaats in termen van efficiëntie, effectiviteit, doelmatigheid (efficaciteit) en pertinentie (relevantie).

Efficiëntie meet de relatie tussen input en output: wat zijn de baten vergeleken met de geïnvesteerde middelen (kosten). Hier moeten we vaststellen dat het Forum zeer goed scoort. Met beperkte personeels- en budgettaire middelen is het Forum erin geslaagd om allerhande brochures uit te geven, evenementen op te stellen en adviezen en aanbevelingen te formuleren. Effectiviteit meet de verandering in de doelgroep als gevolg van de uitvoering van het politiek-administratieve programma. Doelmatigheid bekijkt de verandering voor de uiteindelijke begunstigden, als gevolg van het programma, via diens invloed op de doelgroep. *In concreto* gaat het over de veranderingen in houding en daden van de leden van het Forum (doelgroep) die een positief effect hebben op de politieke wereld, de professionals die slachtoffers hulp bieden, het brede publiek en de slachtoffers zelf (de groep van uiteindelijke begunstigden). Wat betreft de effectiviteit melden de leden dat het werk in het Forum een meerwaarde betekent voor hun normale dagtaak. Doch vragen we ons af of de gehele doelgroep bereikt wordt indien bepaalde leden vaak afwezig zijn en andere organisaties die met slachtoffers te maken hebben, het lidmaatschap geweigerd wordt. Wat betreft de doelmatigheid, is het zeer moeilijk om uitspraken te doen. Zijn de begunstigden er beter van geworden? Is dit dankzij de inspanningen van de leden van het Forum? Een laatste maatstaf betreft de pertinentie: was de oprichting van het Forum de juiste keuze om het probleem aan te pakken? Hiervoor wenden we ons tot de theoretische inzichten van LASCOUTES (1998) die zich verdiept heeft in hybride fora. Een hybride forum wordt beschouwd als een netwerk van middelen, dat diverse actoren uit diverse horizonden samenbrengt, om er standpunten uit te wisselen, kennis te delen, maar ook om er kennis te produceren; waarbij dit gehele proces gestroomlijnd wordt door een set regels. Hij onderscheidt verschillende fora aan de hand van vier kenmerken (representativiteit, interactie, integratie en productiviteit) met telkens twee onderdelen. Naargelang het probleem zich stelt, kunnen verschillende onderdelen gekozen worden om een forum op maat samen te stellen.

Volgens het eerste kenmerk – representativiteit – kan een forum para-publiek of pluralistisch zijn. In het eerste geval zetelen enkel personen die reeds gekend zijn in het beleid; in het tweede geval wordt het lidmaatschap opengesteld voor onbekenden. Het tweede kenmerk – interactie – bestaat uit de onderdelen ‘recipiënt’ en ‘inventief’. Wanneer een forum een recipiënt is, vergaart het kennis zonder deze in vraag te stellen. Een inventief forum, daarentegen, zal de discussie aangaan en zal op zoek gaan naar contra-expertise. Wat betreft het derde kenmerk – integratie – is een forum univocaal wanneer de aparte meningen van haar leden wederzijds worden aanpast om tot één consensuele visie te komen. Een meervoudig forum zal, eerst en vooral, de twistpunten ten toon stellen alvorens een compromis proberen te bereiken. Het vierde en laatste kenmerk behandelt de productiviteit. Wanneer een forum participatie *an sich* als belangrijkste element naar voren schuift, spreken we over een integrerend forum. Wanneer het de participatie enkel gebruikt als middel om een probleem te herformuleren, dan gaat het over een stimulerend forum. In zijn huidige vorm, laat het Forum zich kenmerken als een para-publiek, recipiënt, univocaal en integrerend overlegorgaan. Het Forum brengt een aantal bekende pionnen samen, staat niet open voor het bredere publiek, brengt kennis samen zonder het kritisch in vraag te stellen, met het oog op het bereiken van een consensuele visie, zonder het probleem te herformuleren. Thans blijft het Forum eerder een plek om informatie uit te wisselen. Hoewel het evaluatierapport de nodige aanzetten geeft om het Forum te heroriënteren, werden tot op heden nog geen knopen doorgehakt door de autoriteiten op beleidsniveau. Hoe moet het probleem op beleidsniveau geformuleerd worden? Deze for-

mulering is van cruciaal belang om de doelgroep en de uiteindelijke begunstigen te bepalen. Op basis hiervan moet een degelijk politiek-administratief programma ontworpen worden: doelstellingen, activiteiten en organisatie moeten op een eenduidige manier uitgewerkt worden. Er moet een beslissing komen aangaande het soort orgaan dat pertinent is om het politieke probleem op te lossen: een hybride forum met bepaalde kenmerken of een geheel nieuw model?

Sinds de jaren negentig zorgt een waaier aan initiatieven voor een betere slachtofferzorg en een betere positie voor het slachtoffer in het strafproces en in de strafuitvoering. Gezien de complexiteit van de bevoegdheidsverdeling in België werd in 1993 grote politieke aandacht besteed aan het samenbrengen van verschillende actoren om een coherent nationaal slachtofferbeleid op poten te zetten. Ondanks de vraag naar en de nood aan een geïntegreerd slachtofferbeleid, en ondanks de inzichten van het evaluatierapport, blijkt de politieke interesse om het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid nieuw leven in te blazen, steeds verder weg te ebben.

Referenties

- LASCOUMES, P. (1998). La scène publique, un nouveau passage obligé des décisions ? Devoirs et pouvoirs d'information dans les procédures de consultation. *Responsabilité et Environnement, Annales des Mines*, 10, 51-62.
- LEMONNE, A., MAHIEU, V. & VANDERSTRAETEN, B. (2011). *Evaluatie van het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid*. Brussel: NICC, onuitgegeven intern onderzoeksrapport.
- KNOEPFEL, P., LARRUE, C. & VARONE, F. (2006). *Analyse et pilotage des politiques publiques (vol.2)*. Zürich: Verlag Rüegger.

PENOLOGIE EN VICTIMOLOGIE / PENOLOGY AND VICTIMOLOGY (3)

Congresverslag 14th International Symposium World Society of Victimology (Den Haag, 20-24 mei 2012)

Vicky De Mesmaecker^a en Ivo Aertsen^b

^a Post-doc onderzoeker, Leuven Instituut voor Criminologie (LINC), KULeuven (Corresp.: vicky.demesmaecker@law.kuleuven.be).

^b Hoogleraar, Leuven Instituut voor Criminologie (LINC), KULeuven.

In de internationale omgeving van het World Forum Den Haag vond van 20 tot 24 mei het 14th International Symposium van de World Society of Victimology (WSV) plaats. De WSV, opgericht in 1979 en uitgegroeid tot een NGO met consultatieve status binnen de Raad van Europa en de Verenigde Naties, bracht op dit congres een vijfhonderdtal academici en practici samen rond het algemene thema 'Justice for Victims: Cross-